

NÉPTANÍTÓK KÖZLÖNYE.

KATH. NÉPTANÍTÓI SZAKLAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 4 fr.,
félévre 2 fr., évnegyedre 1 fr. o.é. Minden
tanügyi hirdetés ingyen vétetik
föl.

28. sz. — Julius 19. 1862.

Megjelenik minden szombaton.

Kéziratok, tudósítások a szerkesztői
irodába: kecskeméti-utca 5-ik sz.; előfize-
tések a kiadó hivatalba: egye-
tem-utca, gr. Károlyi-palota átellenében.

Próbatét a kisedővodában.*)

Előzményül az alább elmondandókra, legyen szabad — nem ujság, csak átnézet és ismétlés gyanánt — röviden fölemlítnem a kisedővoda és elemi tanoda közti különbséget.

Ha röviden akarnám magam kifejezni, egyszerűen azt mondanám, hogy a k. óvoda tulajdonképpen a nevelés, — az elemi tanoda ellenben kiválólag a tanítás terén áll; s valamint az elemi tanoda csak mellékesen terjeszkedik ki a szorosabb értelemben vett nevelésre, úgy a kisedővoda csak előkészít az elemi tanításra.

A kisedővoda megóv, fejleszt, szoktat: az elemi tanoda rendszeresen meghatározott tantárgyakat ad elő. A kisedővoda előismereteket gyűjt: az elemi tanoda azokat egy egészszé dolgozza föl. A kisedővoda fejleszt és gyakorolja az itélő, képzelő és emlékező-tehetségeket, hogy — az elemi tanoda rendezett tantárgyait fölfogni és megtartani képesek legyenek. A kisedővoda jórahajlóvá idomítja a kisedő viaszlagy kedélyét, hogy annál később legyen az elemi tanoda intéseinek, erkölcsi szabályainak minél tökéletesb befogadására. A tanoda hatása és haszna kézzel foghatóbb, míg az óvodáé csak később tűnik ki; mert az óvoda csak tanulásra képesít: a tanoda ellenben már életbevágó közhasznú ismeretekre tanít. Óvodában több a pihenési s játékra szánt idő (játék dal, séta által betöltve), mint a komoly foglalkozás: míg a tanodában mindezek közül csak a dal kerül elő, egész héten át egy vagy legfőlebb két fél órában.

*) E jeles cikk következő sorok kíséretében jutott kezünkhöz: „Szerkesztő ur! — Multkori nagyrabecstűt felszólításának már több ideje óhajtottam volna hódolni, ha, őszintén mondva, nem átalom a nyakrafőre kocogtatást — talán alkalmatlankodást is, — hasznosb és szükségesebb sorok elől foglalván el ez által az őket sokszorta méltóbban illető helyet. De látván, hogy azóta a kisedővási rovat csak egyszer volt képviselve, bátorságot vettem magamnak, helybeli kisedővodai hír hiányában, egy tárgyat (korántsem fejtegetni — erre még az én ludtollam kissé puha — hanem) csakis fölemlíteni; azon édes reménnyel kecségetve magam, hogy ezen tárgynak, ha tüzetes fejtegetője nem is, akad legalább igénytelen soraimnak megcáfolója. S bármennyire ledorongoltatnának is azok; miután ezen megtörténhető eset csakis az úgy iránti érdekeltséget tanusítaná: ki sem örülne azon inkább, mint csekélységem. De hogy a t. Szerk. ur türelmét ne fárasszam, kegyes engedelméből áttérek a főnebb mondott tárgyra, mely nem más, mint: Próbátét a kisedővodában.“

Tanodában az előirt rendes tantárgyakból a gyermekek hazára leckéket kapnak, s előre meg van határozva, meddig kell egy év alatt haladniok: — mindez az óvodában annyira hiányzik, hogy a foglalkozás tárgya és rendje egyenesen a kisedővó belátása s szakértésére van bízva; azért különböznek egymástól annyira az óvodák.*) Elemi iskolában azért van próbatét, hogy meglassák a szülők: mennyire haladtak s a különféle tantárgyakat a meghatározott pontig elvégezték-e a gyermekek; — mivel évközben a tanodát a szülők nem látogatják. De óvodában nincsenek rendes tantárgyak valamint szinte a tanulásnak bizonyos időre szóló mennyisége sincs meghatározva; óvodában a vendég e szerént észszerűen nem azt várhatja, hogy mennyit, hanem hogy mikép és mily modorban tanultak és tanulnak vagy inkább foglalkoznak a kisedők. Ennek megtekintésére pedig az óvoda naponként nyitva áll, s eddigi tapasztalatom szerént bármely hivatásos és szorgalmas óvó által vezetett óvoda ha naponkint nem, de hetenkint, sőt némely napokon többek által látogatva van. Ezenkívül az igazgató is többször meglátogatja az óvodát; (részint hogy szemmel tartsa a foglalkozás irányát, részint hogy a hiányzó szükségeket beszerezze.) Meglevén tehát minden oldalról a látogatások, mi szükség még a próbatétre? Megkísérlem elmondani. — Sok szülő nem éri be a belső képesítéssel, melynek üdvös hatása csak a nagyobb iskolákban tűnik szembe; ez semmibe sem vétetik; egyedül a lármás külső, a kápráztató szinpadiasság, a sokat és sokfélét tudás vagy helyesebben ennek hiu üres csillogása és mutogatása nyerhet köztetszést és tapsokat; habár pár hét vagy hó múlva misem marad is belőle. Ex omnibus aliquid, ex toto nihil; magyarul: Ki sokat marokol, keveset szorít. — Az ily szülő gyermekét kis Ciceróként szeretné bámultatni, s egy gépileg beszajkózott, a kisedő által legtöbbször föl nem fogott s legkevesebb sem

*) Láttam óvodát, melyben a kisedők többet énekeltek, mint beszéltek; voltam óvodában, hol az óvó volt a kérdező, s legnagyobb részt a felelő is; másokban a testgyakorlás nem esz-közül — a gyermekek fölélnítésére —, hanem fő célul tűzvetvén ki, kötéltáncosféle mutogatásokká (produktiókká) fajult; s még hagyján, ha mindannyian részt vesznek benne; — de legtöbbször csak néhány kisedő részestül a szerencsében; a többi nézi. Ismét más óvodában a hittan, biblia (Róder kis bibliája) rendes kérdésekben és feleletekben; valamint a tábláni számolás, olvasás és írás ép úgy tanított, mint elemi tanodában. Mindez nagyon szép és jó lehetne, csak a külső címtáblán ne volna írva: „Kisedővoda“, hanem „Elemi tanoda.“ — De elég mutatványul ennyi; mert még több is van; s alulirt jó lélekkel mondhatja, miszerént két, a fölvelekben teljesen megegyező kisedővodát még nem látott. —

Teljes számú példányokkal folyvást szolgálhatunk.

értett*) s ép azért érthetlennül elhadart versezetet, mondókát vagy szavalmányt (!) többre becsül, mintha a kised értelme párbeszéd és hasznos ismeretek tisztán fölfogott és átértett elemei által száz %-val fejlődött és gyarapodott volna. Hogy az ily eljárás hiúságra s a neveléstudományban jártasság nagy hiányára mutat, — fölösleges említeni; de nem fölösleges mint bárhol és bármely körülmények között, — bajok, fonákságok és visszaélések látára, úgy itt is szívből fölsohajtani: „Jöjjen el a te országod!”

Igaz ugyan, hogy egy, szakában jártas, hivatással bíró, erélyes óvónak nem nagy fáradságába kerülne ily fonák nézeteket és káros balkivánalmakat részint megcáfolva, részint mellőzve visszautasítani; különösen ha más részről az értelem- és kedély-, ész- és szívfejlés körül annál szorgalmasabban és odaadóbban működnek; mert így végre is kitűnék a valódi tiszta haszon, mely a k. óvástól joggal várható, s a szülők balfogalmi és sokat kívánásai kevés hiánmaguktól megszűnnének. — De hány ilyen k. óvó van az egész honban? Ezerszeres tisztelet, üdvözet, s részemről hódolat az igen kis számú kivételeknek; de a nagyobb szám nem kivétel; nem is csodálom. A legnagyobb rész kényelmesebbnek tartja dalokat, énekeket, verseket s elemi tantárgyakat bema-goltatni a vendégek előtt elszajkóztatni, mintsem a fáradságosabb párbeszédi modort követve — leginkább a természet 3 országából — egyes tárgy le- és körülírását vagy valamely elvontabb s a kised által nem értett (s hány ilyen van!) szó fogalmát fejtegetni, ez által a kised szóbőségét tagítani s nemesíteni a kedélyt; mert ez volna, legalább a mint jó magam tanultam, az óvoda teendője. De ezen eljárás a mellett hogy fáradságos volna, azonkívül még talán a szülők kegyét s az óvó felőli jó véleményeket is kockáztatná! Ugyanezért, hogy elég tétessék a szülői hiúságnak, próbatét rendeztetik; a hol azután van olvasás, írás, tábláni számolás, hittan, biblia, szavalás, földrajz — oly mértékben, hogy sokszor elemi osztályokban sincs annyi, (s e szerint óvodából tanodába lépven be a kised, természetes következményül pangás és visszaesés áll be; szóval van minden egyéb, csak valódi óvodai foglalkozás — aránylag legkevesebb. S ennyi „tudományok“bani oktatást és előhaladást látván a szülők, a k. óvó dicséretekkal halmoztatik, s a kisedek apró tudósokként üdvözöltetnek.**) (Azt mondja valaki, hogy ez csak olyan forma végetti examen? A nagy közönség azt mindig rendes próbatétül tekinti, s ha első években beéri is kevesebb, később többet kíván. S ha csak forma végett, — állván a főnebb elősorolt s azt ellenző okok, ugyan mi szükség rá?). — — — Igaz ugyan, hogy mindezek fölületes ismeretek, melyeknek egy félév múlva talán nyoma sem marad; s bár mindamelllett is, midőn majd a főnemlített tárgyak az elemi tanodában alaposan fognának előadatni, ez a legnagyobb rész előtt unalmas lesz; mert hiszen már az óvodában

*) De hogy is érthetné szegény, midőn a „Szózat“-ot, Garaynak „Magyar hölgy“ s Gy. . . .nak „Hadnagy uram“ című s több hasonló költeményeket szavaltatnak vele, melyek bár felnőttek keblét magasán feldobogtatják, de kised előtt érthetlenné s így érdektelenné, felnőtt korukban pedig unalmasak lesznek. —

**) Hogy a komolykodást gyűlölő, élet és élénkség után vágyó kised kedély-életére mily káros hatással van ily eljárás: fejtegetni, úgy hiszem, fölösleges; de hogy ez az örömtias szülők-nél számításba nem jö. az is képzelhető. —

eléggé kinozták vele szegényt, — habár érteni, a leg-többször mit sem ért belőle —; igaz ugyan, hogy az így megerőltetett emlékezet, — a természetnek ugrást nem tűrő törvénye szerént — később megállapodik, megpihen; s ekkor a gyermek, az óvodai kis lángész, a többiek által, kiknek emlékező-tehetsége még nincs elsanyargatva, messze elhagyatik, (mert hisz a korán termőre metszett törpe fa rövid életű); — mindez igaz ugyan: de a cél, már t. i. a szülők tapsai az óvodában, eléretett. Szánandó dicsőség, nem irigyellek, de szánom a rád vágyót. Befejzésül meg nem állhatom, hogy a multkor is említett „Gallyfűzér“ című munkából egy épen erre vonatkozó pontot ide ne igtassak: — „Adjunk alapot“ — így ír a G. f. nagyérdemű és mélyen tisztelt szerzője — „a kised szellemének, melyre majd sokat, nagyot, alaposat építhessen; képezzük alakilag a szellemet, hogy bármi (jónak) is későbbi befogadására s feldolgozására, sőt kihatására is alkalmassá tegyük, előkészítsük: de az, mit már a legzsengőbb évek éretlen szellemföldén, melyet még a hajnal sugára sem melegít, fitogtatólag előteremtünk, vagyis üvegházilag természetünk, az csak éretlen gyümölcs lehet. Mit ér aztán, ha egyik másik óvó-nővelőt, a dologhoz nem is értő avatlan vendég vagy jó barát egekig magasztalja, s az „angyali kisedek“nek „különféle tudományokbani (!) készülségét“ fennen dicsérgeti? Mi ez egyéb, mint ködpára, ködfátyolkép! — Igen de a sokattulás ördöge izgatja a gyarló, dicséret és pártoltalás után áhító embert, s ő megteszi, mit a század szelleme megkíván. És eljönnek a gyermekeikben hiús-kodó szülők, és a kisedek kitarjak, a mit — tanultak. És van öröm és taps: sugdosnak, mosolygnak, és folynak az illetődés könyűi! S miért mind e diadal? Oly kincsek ámitó csillogványaért, miknek pár hónap, pár év múlva nyoma, hire-hamva sem leend. S az általános képzés, az alaki fejlesztés, a sokoldalú képesítés hol marad? — A kerítésen kívül. S miért? Mert a század szelleme nem tekint előre, nem nyugszik meg azon: hogy majd jövőben fogunk annál többet tudhatni, ha most jó alapot nyerünk; hanem azt követeli, hogy most tudjunk, ha szinte csak addig is, míg a szó ellebben ajkainkról. — Oh fonáksága a balul értett szellemfejlődésnek!“ — Ugy hiszem ezek elég világos szavak. Próbatét kell az óvodában? Ott a karácsonfa-ünnepély; erre hívom föl figyelmét minden t. k. óvónak; s minden a mit még kérek az, hogy ezen, annyira — nagyok és kicsinyek előtt egyaránt — kedves és lélek-emelő ünnepélyt tehetségök szerént megtartani igyekezzenek — egyrészt; másrészt pedig ennek leírását — különösen ha jól sikerült — a többi kisedóvónak okulás és követés, vagy legalább egyes szép és jó részletnek belőle elsajátítása végett előlegesen vagy utólagosan közzétenni szíveskedjenek.

Szabadka, ju n. 29.

Bodolszky Lajos,
kisedóvó.

Kis fölvilágosítás, s némi észre-ve telek.

Válaszul Ur hegyi ur „Válaszára.“*)

Midőn az érvek, melyekre szilárdan támaszkodhatnánk, kifogynak, epébe szokjuk mártani nyilainkat, a felé

*) L. Népt. közl. f. é. 25. sz.

irányzandók, ki merészkedett érinthetlenné hitt állításainkat megtámadni, alapjokat megingatni, szóval azok hiányait kimutatni. A gyengébb rész rendesen elveszti higgadt komolyságát, s ha nem is becsületsértő kifejezésekre, legalább személyeskedésre hagyja magát ragadtatni; a midőn néha annyira megfélemedezik magáról, hogy szüntelen az általa lerántandó író nevét emlegeti s oly embereket akar leckéztetni, kik arra tán nem is szorulnak. Szerintük minden, mi nem az ő bölcseségekől származik, vagy meglevő okoknál fogva fejökbe nem fér — fonákság, ha mindjárt döntő okokat nem is tudnak ellene fölhozni.

Hogy ez nincs rendjén, azt ugyan minden higgadtabb ember be fogja látni. Maradjunk a tárgynál, s ne bibelődjünk a személyekkel, kik azt írták. Azután támadjunk egyenesen, cáfoljunk, és ne igyekezzünk oldalvágásokkal az ellenfélt kifárasztani, másrészt pedig oly dolgokkal a szót szaporítani, melyek nem is a tárgyhoz tartoznak.

A tanügy szentsége megkívánja, hogy komolyak maradjunk, midőn a fölötti értekezéseket írunk. Hadd haladjanak a tanügyi eszmék halk s biztos léptekkel előre; az indulatoskodás nem vezet célhoz, s legfőlebb az szokott eredménye lenni, hogy még a közvetlenül nem érintetteket is felingerli s lehangolja.

Ezen elvekből kiindulva s ezeket mindig szem előtt tartva, bocsátkozom a fönérintett cikk boncolgatásába. Minden kicsinyes személyeskedéstől, mint általában mindenkor, ugy most is óvatosan fogok tartózkodni.

Az érintett cikkben eleve az olvasó belátására bízom, hogy a tárgy fölött ítéletet hozzon. Ez ellen nincs semmi kifogásom. Kinekkinék én is tetszésére bízom, hogy, ha nincsen igazam, pálcát törjön felettem.

A második pont azon tünődést vázolja, hogy a „minden időben“ szavakat szándékosan hagytam-e el. Erre nézve azon fölvilágosítással tartozom, hogy biz azt szándékosan hagytam el; mert mint védő azon állásponton kívántam megállapodni, melyet a megtámadott cikksorozat számomra mint védőnek kijelelt; és azt annyival inkább kelle tennem, mivel előre kijelentém, hogy védelemre fogok szorítkozni.

Mivel azonban a t. c. értekező úr a „minden időben“ szavakra annyi súlyt fektet, kész vagyok az illető pontra ismét válaszolni.

Annyi tény, hogy az ember, ha megállapodni akar, rák módjára hátrafelé megy, azaz feled; ismeretköre ha nem is korlátoltabb, legalább szegényebb lesz; mert a tehetség megmarad. Ellenben ha az ember méhszorgalommal napról napra új ismereteket gyűjt: ismeretköre tágabb — s ha alaposan tanulmányoz, tartalomdúsabb is lesz. Így tehát azon tétel, hogy a képezdei oklevél nem lehet minden időben biztos fokmérője az ember ismereteinek, — áll. De mi következik ebből? Ha következetesek akarunk lenni, lehet-e ebből azt kiokoskodni, hogy a miatt a fő- s altanítóságoknak szükségkép fön kell állaniok? Ezt kereken tagadom. Mert ha képezdei okmány az altanítóra nézve nem lehet biztos fokmérő, a ki a képezdét tán csak egy vagy néhány éve hogy elhagyta, — mennyivel bizonytalanabb az ily okmány értéke s hitelessége a főtanítóknál, kik talán évtizedek előtt jártak a képezdébe, a midőn az előkészület, a tantárgyak s a tanulási idő sokkal csekélyebbek voltak, s az összes népnevelési ügy még úgy szólván bölcsőjében hevert?

A mi a tanítók könnyelműségét illeti, igaz, hogy

vannak pályájukhoz nem méltó egyének. De nem csak az al-, hanem a főtanítók közt is van számtalan oly egyén, ki csak gymrára, torkára s a henyélésre gondol; s ezek tehát jobbak az olyan kötelmeikről megfélemedezett altanítóknál? Ki nem iparkodik, az sem al-, sem főtanítónak nem való; mert hisz a nevelés hátrányára bitorolja hivatalát, — a bizalmat, melylyel iránta a hon viseltetik; az ilyet egyszerűen tanításra alkalmatlannak kellene nyilvánítani. Legjobb volna, az öregeket, kik nem képesek a korral haladni, nyugalmazni; a fiataloknak pedig az útlevelet kiállítani, hogy vagy képezdébe menjenek újra; vagy a mi még jobb, kapát vegyen kezébe, ki nem tud e pályán működni.

A t. értekező továbbá fenyegetődzik, hogy majd oly dolgokat mond el, mikre fejcsóválva vigasztalóbb képután keresve fogok tekinteni. Ám, ha jogcsnak véli, hogy egyesek hibáit ezekre ruházza s azokkal egy egész nagy testületet bemocskítson, — tegye. Én részemről főtanítókból tudnék még visszataszítóbb képesarnokot vázolni; mit azonban a többség, az egész testület iránti tiszteletből tenni nem fogok.*)

Azon észrevételt illetőleg, „hogy talán a véletlen szerencse mind jeles képzettségű, szorgalmas és tisztességes tanítókkal hozott össze“ — meg kell vallanom, hogy oly szerencsés nem voltam. A jó szem közt mindig találkozik konkoly is; a legszebb búzának is van ocsuja, és embereknek is van mindig söpredéke. Tapasztaltam ezt városokban, mezővárosokban s falun egyaránt; de miért kellene a söpredék miatt a jó mag értékét alább szállítanunk? — Én itt viszont bátor vagyok megjegyezni, hogy t. értekezőnél talán mind buta emberek vagy lumpok fordultak meg, mivel a dolgot oly fekete színben látja.

Most lássuk az 50 frtos bizonyítványokat! Tagadhatlan, hogy történtek bizonyos helyen ily visszaélések: de ezzel ellentétben fölhozhatom, hogy ezelőtt néhány évtizeddel a bizonyítványok még olcsóbbak voltak; mert tudok esetet (sőt egyént is nevezhetnék), hogy akkor 20 frtért is lehetett kapni. De ez is mit bizonyít? Ebből talán lehet azt következtetni, hogy az altanítók gyámságban maradjanak? Valjon azért, mivel volt oly jellemetlen egyén, ki hivatalával visszaélt, lehet kívánni, hogy ezek várokozsanak még évtizedekig a szabadulás órájára s azon órára, melyben saját tüzhely körül saját családjuk tagjai közt pihenhessék ki terhes hivataluk fáradaimait? Oly szemtelen, hivataluk hatáskörével visszaélő tanárok csak kivételesen létezhetnek, és azoktól sem vásárolja meg mindenki a nyerendő okmányt: mert, a ki készült, annak nem állhat érdekében pénzt vesztegetni; másokat szegénység gátol, hogy ilyenek telhetlen erszényét tömjék; ismét mások becsületesb s becsületesb szülőkkel bírnak, hogysem áluton akarjanak célhoz jutni. Nem kell a kivételt szabálylyá tenni, s abból mint szabályból következtetni.

Ezen pontra nézve még csak azt kell megjegyezni, hogy a választásokkal egybekötött próbatét alkalmasint megfontolással lett eltörölve; mert a személyes megjelenés mindenkor idővesztés s költséggel jár, s csak a közellakók pályázhatnak. Hol azonban a személyes megjelenés okvetlenül igényeltetik, a zenetudomány s a kántorságban való jártasság kipuhatólása végett, — ott ugy is

*) Nem is itt volna annak a helye.

többnyire a neveléshez tartozó tudományokból is szokott próbatét tartatni.

Azután mit tartozik ez ahoz, hogy fő- s altanítók, vagy rendes tanítók legyenek-e? Hisz ha valaki jobb s jövedelmesebb helyre akar menni, — így is, amugy is alá kell vetnie magát e próbatételnek. Hisz mindenütt a tanítóságokat ugy sem lehetne egyenlő fizetéssel ellátni, s az előléptetés így legkevésbé sem volna gátolva.

Más volna az még, ha a betöltendő helyek mind a szünidő alatt ürülnének meg. De addig, míg a halandóságnak korlátokat nem szabhatunk, meg kell elégednünk, ha a jóságos Isten épen a tanszak közepén szólítja is ki valamelyikünket az élők sorából. Már pedig akkor mikép jelenhetik meg a képezdei tanár? Miként mehetnének el a kivánt jelesb tanítók? Azután valjon nem kell-e számba vennünk azt, hogy ez költséggel járna; az illetők saját pénzökért csak nem utazhatnának oda — mások érdekében; a költség szaporitástól pedig a t. c. értekező, ugy látszik, irtózik.

Azután a községek választási joga hova lesz, ha egy ily mondhatnám ex offo (ex officio, kötelezettségből — Szerk.) összeülő bizottmány venné kezébe az ügyet? Valjon ezen eszme végrehajtásának megkísértése nem adna-e alkalmat a községgel való összeütközésre? A mely esetben ha a község kívánsága nem teljesülne, jaj volna az illető tanítónak, ki az állomást elnyerné. Az ugynevezett jó-torku egyének, kik közé nincs szerencsém tartozni, alkalmasint még soká fognak szerepelni, és pedig — fájdalommal mondom ezt — mindaddig, míg a nép jobban kimivelődven, a nevelés kiszámíthatlan fontosságát belátja. Gyakorlatban a dolgok sokkal másként állanak, s az akadályokat sem szabad soha is kifelednünk számításunkból.

(Folyt. köv.)

Fuchs János.

Tudósítások.

D. a J. K.

Szentes, jul. 3.

Szerkesztő ur!

Mielőtt jelen levelem irásához fognék, kénytelen vagyok kimondani: hogy csak most jutott eszembe azon némi aggályt okozó hibás tettem, hogy első levelemben feledék Öntől, becses lapjának hasábjain az ezutániaknak helyet kérni. No de, ugy hiszem, lesz sziveselnézni hibámat s ad tért igénytelen soraimnak?....*)

M. hó 25-kén 2 órakor néhány négy-lovas előfogatu koci rohogott kifelé városunkból; előttük mintegy husz egyénből álló fényes banderium**) vágatott. — Ezeket s a több helyütt kitüzött három színű nemzeti zászlókat látva, lehetetlen volt még a semmit nem tudóknak is meg

*) A mint látja Ön, — késszéggel! — Szerk.

**) Banderium (zászlóalj, — bandiera olasz szótól, mely zászlót jelent): bizonyos fényes alkalomra rendelt vagy önként vállalkozott lovas csapatot tesz. Ez a szónak közönséges értelme, milyenben az e helyen is vétetik. — Törvényes, jogi értelemben, banderium azon lovas csapatot jelenti, melyet a magyar egyházi s világi nagyok, a rendes katonaságnak III. Károly által történt behozatala előtt, háboru idején, rendszeren — később pedig csupán rendkívüli esetekben kiállítani tartoztak (L. Esmereitek tára.) — Szerk.

nem győződniek arról: hogy rég várva-várt vendég fogja e napon városunkat magas látogatásával szerencsétetni.

Ezután pereről perere nagyobbodott — a templom s a paplak körül összegyült nép száma, kik közül számtalanokat lehetett látni, mily végtelen öröm ülte arccal szemlélték a torony ablakában kelet felé kitüzött nemzeti zászló tündérszerű lobogását.

Öt óra tájban, hat egymásutáni erős tarack-durranás hallatszott, melyek után minden utca végén számtalan nézőket lehetett feszült várakozás között látni. — Nem sokára azonban, sebesen vágatató lovasok — s robogó hintók hosszú során akadtak fel sovár szemeik.

A már ekkor folytonosan zúgó harangok s a szünetnélküli tarack-durrogások velünk is, kik sorba állított tanoncaink élén állánk, tudaták, hogy itt a perc térdre omolnunk áldás-vevés végett. Alig gondolván erre, valóban így tettünk; mert az első hintót, melyen ernyedetlen szolgabiránk, Müller János ur negyed magával ült, épen most pillantók meg. Hangos „éljen“ kiáltásokban törtek ki erre térdepelő tanoncaink ajkai. — Hogy is ne! mikor az ezt nyomban követő kocsiban megyés püspökünket, mélt. ft. Peitler Antal urat látók ülni szent buzgalmu Müller Mihály kanonok ur jobbján. — Utánok részint az őket követők, részint pedig a fényes küldöttség hintai robogván egymás után elő.

A helybeli plebános ur és számos közel vidéki papok fényes egyházi öltözetben fogadák s vezeték egyenesen a tepmlomba ő méltóságát; ott a számtalan gyertyafényben csillagárként uszó főoltár előtti zsámolyra borulván, szokott hő imáját végzendő. Ezután harangszó mellett s folytonos üdv-lövések között a paplakba vonult. hol két sorban álló, az ártatlanság fehér mezébe öltözött leánygyermek, magukhoz hasonló virágokat hintvén utjába, fogadták. És egy, mint égi angyal közelebb lépven hozzá, soha nem látott bátorsággal (melyért aggasztán tanítója, Paulovics György ur fogadja mindannyink köszönetét) gyönyörű beszéddel üdvözlé őt.

Másnap reggel a nyolc órai misét ő méltósága végzé fényes segédletével; melynek végeztével rövid, de velős beszédet tartta a nagy számú buzgólkodókhoz, a bérmlás szentségéről. — Ezután pedig egész 12 óráig bérmlált, mi alatt buzgó énekek énekeltettek a helybeli éneklész s a jelenlevők által.

Ebéd után az iskolák látogatására sietett, hol különösen egy tárgyból, csaknem folyvást maga kérdezgette a tanoncokat.

Harmadnapon a szent mise végeztével, mely alatt egy n. e. görög k. nő tért át r. kath. hitre, ő méltóságának kezébe téven le hitét, — ismét a bérmlás szentség kiosztásához fogott. — Ennek végeztével pedig, egy a külvárosban levő vegyes iskolát szerencsételtett magas látogatásával. — Végre $2\frac{1}{4}$ 5 órakor sokaktól kísértetve elhagyván bennünket, Mindszentre távozott.

Kísérje őt Istennek szent lelke hosszas utazásában, s küldje mellé az ég angyalait, hogy minden bajtól mentve legyen! S adja, hogy a mint elhagyá kormány-székét, ugy azt minélelőbb ujra el is foglalhassa!...

Honthy László,
tanító.

Ujdonságok.

— Csaba város*) képviselői testülete józan polgári bölcsességét s emberbaráti érzületét a legtisztább fényben tüntette ki, midőn elnatározta, hogy bármennyi kisdéd-óvoda keletkezzék a községben, mindnyájának lakbérért fogja fizetni. Ennek folytán a jelenleg főnálló két kisdéd-óvó-intézettel együtt nem sokára hat lesz, melyek aztán 4—500 kisdédet kellő gondviselésben fognak részesíthetni.

— A pesti elemi tanodák f. é. nyári probatétei jul. 7-én kezdettek meg s aug. 14-én fognak befejezteni. Probatétek lesznek még többi között: jul. 23-kán Ritter Mária (Belváros, barátok-tere) —, 25-én Uhl József (Lipót v. nádor-utca 17 sz. —, 26-án Fekete-Szabó Ida magán-nótanodáikban; 27-én az árvaházban, 28-án Bäcker György (B. v., kecskeméti-utca, 7-ik sz.) városi fiutanodájában, 29-én Pelzer Lipót (Lipót-külv., bálvány-utca 18 sz.) városi leányiskolájában és Pröbstl Mária magán-nótanodájában; 30 és 31-én a kath. férfi tanító képezdében (Lipótváros, 3-korona-utca 16. sz.); Augustus 1-én Németh Endre (Bv., kötő-utca, 3 sz.) városi párhuzamos fiutanodájában, és Schmid Ödön (Teréz-v., nagykereszt-utca, 28 sz.) városi vegyes tanodájában, 2-án Frey József (Bv., barátok-tere 8 sz.) városi leányiskolájában; 4-én a minta-fiutanodában (Lipót város, 3-korona-utca, 16. sz.); 6-án az angol-kisasszonyok (Bv. Lipót-utca, zárda-épület) leánytanodájában; 7-én Schmitt Erzsébet mag. nőtan., és az izraelita minta-tanodában (Teréz-v., síputca 11. sz.); 9-én Mészner József (Teréz-v., nagymező-utca, 4. sz.) városi fiutanodájában; 11-én Meixner József (Ferenc-v. soroksári-utca, 48. sz.) városi vegyes iskolájában; 12-én az angol-kisasszonyok leánynevelő-s tanintézetében. (T. l.)

— A nagyszombati kath. képezdénél a képességi vizsgálat f. július 24 s köv. napjain fog tartatni.

— Sz. István-társulat kiadásában a „Kis — s közép katekizmusok“, valamint a „Katekizmus kezdők számára“ is már megjelentek. A „Nagy katekizmus“ fordítása felsőbb (herceg-áldornagy) rendeltetése szintén meg van kezdve.

— Wolf Mihály urat, a pesti kath. minta-tanoda egyik buzgó tanítóját súlyos csapás érte. Szeretett neje élte 29-ik nyarán — élni megszűnt. A boldogult hült tetemei f. h. 7-én tétettek

*) Csaba: tót mezőváros Békés megyében, 22,000 lakossal (18,000 evangélikus, 2900 r. kath, 680 nem egyesült óhitt, 110 zsidó, 70 ref.), 900-nál több házzal; az evangélikusok 2 szentegyházával, melyek közül egyik (az új, roppant bazilika — anyateplom —) fél millióba került s 24 változatu orgonával bír. A lakosok (férfiak) nagyobb része föld- és szőlőmivelés, főleg kertészség, gyümölcsnemesítés, állattenyésztéssel foglalkodik; az asszonyok pedig mind fonók, szövők, — úgy hogy csak zsákok s ponyvákért évenként többet bevesznek 12 ezer írtól. A lakosok, kik 1715-ben telepedtek le e helyen, mai napig tótul beszélnek; holott egyéb békési tót helységek jóformán megmagyarosodtak. (L. Fényes: „Magyarország geogr. szótára. Pest, 1851.“)

örök nyugalomra; mely alkalommal a gyász szertartást nt. Krieger József ur, elemi tanodai igazgató volt szíves végezni. A fennisztelt tanító ur szívfájdalma minden ismerősének keblében részvevő viszhangra talál.

— A tanítók képezdés vizsgálat a pesti kath. férfi tanítóképezdében folyó tanév második felére következő renddel fog tartatni: jul. 25 és 26-kán írásbeli —, 30 és 31-kén szóbeli vizsgálat.

— Chemnitz (Szászhen), jun. 15. A városi képviselők jun. 12-én tartott ülésében az első rendkívüli küldöttség Langbein városi képviselő által tudósítást közölt némely realiskolai tanítók fizetésének a városi tanács részéről javasolt fölemeléséről. Az itteni realiskolánál t. i. főnállásának rövid ideje alatt, a tanítók közt, kik magasabb állásokat foglaltak el, oly gyakori változások fordultak elő, s ezek az iskolára oly káros befolyással voltak, hogy a városi tanács kénytelennek érezte magát, az okokat, melyek épen a legjelesb s alkalmasb tanítóknak gyakori elmenetét előidézik, fűrkészni; s azt találta, miszerént az itteni állomásokat, miután azok többnyire középrendűek s lényeges díjjavításra ki látást nem nyújtanak, a felsőbb iskolák tanító-jelöltjei, kik ugyanazokért folyamodnak, csak mint átmeneti állomásokat tekintik. Hogy ezen tarthatlan állapotnak vége legyen, a városi tanács a felsőbb, valamint a két segédtanítói állomásoknak is lényeges javítását indítványozza, olyképen, hogy ezen tanszékekből, melyek közül egy 650 —, három 550 —, négy 500 —, öt 450 —, s két segédtanítói állomás 350, illetőleg 300 tallérjával díjazvák, — jövőre egy 800 —, kettő 700 —, kettő 650 —, egy 600 —, egy 550 —, kettő 500 —, négy 450 —, s két segédtanítói állomás 400 tallérjával díjaztassék. A küldöttség, a várostanács által felhozott indokok helyességéről meggyőződván, az indítványt, némely saját indítványaival együtt, a képviselők gyűlése elé terjeszté, mely az egészet vitatkozás nélkül elfogadta.

— Felvincről (Erdély) jun. 30-ról írják: „Épen most vonult el fölöttünk egy rendkívüli vihar. Az eső hatalmas folyamokban ömlött alá; s az ég oly borzasztón dörgött, hogy a föld reszketett belé. A kántor, 70 éves anyjával s fiával a kath. egyház tornyába ment, — hivatalos kötelessége szerént elharangozni a felhőket! De a toronyba villám csapott, s az öreg aszonyt éré, ki rögtön meghalt; a kántor és fia pedig úgy elkbáltak, hogy öneszmélet nélkül rogytak le; s csak később az égháboru elmúltával, jöttek magukhoz.

— Gyermek-bátorság. Weissenbergből (Szászország) jul. 3-ról írják, hogy Wagner odavaló asztalos-mester 10 éves fia s 9 éves leánya Lőbauban hálóval rákásztak. Egyszerre a leány megcsuszott s a folyóba esett. Bátyja tüstént utána ugrik, hogy megszabadítsa; azonban a leány belekapaszkodván, őt a mélységbe lehuzta. Ezt látta a 9 éves Stark Vilmos; hamar leveti ruháját s a gyermekek után ugrik, kiket már a víz, mely itt 2—4 rőf mélységű volt, — a közel hidoszlophoz vitt. Ezen kiáltással a fiuhoz: „Csak kapaszkodjál belém jól!“ — a leány után uszott, ki már elmerült; azt megfogja s mindkettőt életben a partra viszi; honnan az időközben előszietett emberek mindnyájukat szárazra huzták.

TÁRCA.

Bódogka.

Franciából*) fordította**)

Csery Krisztina.

I.

1700-ik év télelő havának utolsó napján, midőn a néptömeg Páris utcáin megkezdé sétálását, utazó-kocsi

*) Reybaud Ch. asszony „Felise“ című munkája után.

**) Jelen fordítmány nemcsak önálló becsesél bír; s mint

érkezett a nagy városba a Sz.-Antal kapuján, alig tudván a sárral előzőnlött utcákon keresztül haladni: míg a kocsis hosszú száru csizmáiban félig eltemetve csattogtatá ostorát, szitkokat szórva azokra, kik a járdát hamar elérni nem igyekeztek. A hintó régi divatu volt, egé-

ilyen irodalmunkban minden ifjuság- s nevelésbarát által szívélyesen üdvözöltetik: hanem a mellett mint hű képmása az eredetinek — melynemű művekben nem épen bővelkedünk, — azon előnyt nyújtja, miszerént a francia vagy magyar nyelvet — egyiket a másik segélyével — tanulóknak egygyel több öngyakorlási eszközt juttat kezökbe. — Uj munkatársunk, a fordítónő kisasszony, személyében egyébiránt — tek. Csery József ur, egyetemi könyvtárőr művelt lelki leányát van szerencsénk bemutatni. Szerk.

szen bemocskolva sárral, melyen keresztül a színt és a címet nem lehetett kiismerni; mind a mellett utóbbi a kocszi ablakán legördülő függönyön észrevehető volt. Ezen függönyök egyike látni engedé az utazókat. A hintó hátuljában fekete sálba burkolt hölgy ült, ki fejét hason- színü csuklyába dugva, s vörös bársony párnán nyugtatva aludt. Az előülésen férfi ült, ki valami komornyik-félének látszott lenni, — és nő, ki arca után ítélve jobb családból származott. Ezen két kevésbbé barátságos kinézésű egyén szót se beszélt, sőt alig vetettek egy álmos és fáradt pillanatot az utcára. A hölgy és komorna között, körülbelül öt éves kis leány támaszkodott a kocszi ablakára és öröm-sugárzó szemekkel néz é a kirakatokat, az idestova kóborló árusokat, kik holmiuk elkélsét lár- máikkal igyekezének előmozdítani, — és a sokaságot, mely az év és nap utolsó sugarát felhasználva ide s tova fut- kosva vásárlá be újévi ajándékait.

A kis lány minden percben visszafordult s a komorna nyugalmát háborgatta kiabálásaival, miket egy- egy a kirakatok ablakára aggatott tárgy felett hallatott; de ez nem látszott a gyermekes csacsogásokra figyel- mezni, és még egy fejmozdulattal sem felelt azokra. A gyermek a kocszi aklakára támaszkodva, oly nyugtalan- ság által nyilvánítá örömét, hogy a hölgy felébredt, meg- ragadá a gyermeket ruhájánál, és hirtelen löké a komorna ölébe, ki is mozdulatlanak látszott helyzetéből ijedten ugrott fel, kiáltva :

„Mi az? Mi történt? — Istenem!”

„Semmi, felelt a hölgy hidegen hátravetve magát a hintó sarkába; azt hittem a kicsi kiesik.”

A mint ezen szavakat végzé, a gyermek, ki az imént magát akaratos mozdulattal hátra veté, felkelt és ismét az ablakra támaszkodott, egészen elragadtatva egy újra észrevett játéktól; midőn a kocszi egy zökkenése ál- tal egyensúlyát veszttve, fejjel kibukott a kövezetre. Ne- héz szekér jöttépen utánok, s néhány másodperc alatt a kis lány eltűnt a kerekek és lovak lábai közt. A járók mind megálltak; csak egy sikoltást leheté a sokaságon keresztül hallani; minden szem aggodalommal volt a ne- héz kerekekre irányozva, melyek a kövezetet látszottak szétmorzsolni.

Midőn a szekér tovább ment, a kis lány előtűnt, félig már fölemelkedve, kezében tartván főkötőjét. A hintó sebes menése miatt csak távolabb állhatott meg. Az uta- zónó kiszállt, követve cselédjeitől, és ingadozó léptekkel haladt a sokaságon keresztül, mely helyet igyekezett neki csinálni, egy boltba utalván őt, hová a gyermeket vivék.

Midőn oda betért, a házinő jött elfogadására, s ke- zeit ég felé emelve mondá :

„Asszonyom, adjon hálát az Istennek — a ki- csinny nincs megsértve, — de még egy karcolás sincs rajta. — Ez igazi csoda!”

Valóban, a kis lány már ott csacsogott, a boltban levő tarkaságokat és cukrosságokat nézve, melyek ott föl- valának állítva.

Az utazónó csak bámult rá egy ideig minden ölelés s a nélkül, hogy hozzá nyult volna, s végre halaványan s lesujtva ereszkedék egy ott levő ülökére, elhaló hangon mondván :

„Oh Istenem! Istenem! azt hittem, meghalt! — Letörle a homlokán gördülő hideg verejték-cseppeket, és belső nyugtalansággal látszék küzdeni; végre aléltn komornája karjai közé rogyott.

Környezői megijedtek: a jó asszony, ki, mellette volt, szüntelen vizzel locsolá, míg a kereskedő kétségbe eső hangon kiálta rá :

„Asszonyom, térjen magához; esküszöm, a gyermek- nek nincs baja! Nézze, oh nézze itt van a kedves, egészen szerencsésen került ki a lovak lábai alól. Jer, jer szép kis lánykám; öleld meg mamádat!...”

„Asszonyom — nem anyja ezen gyermeknek, vágott közbe a komorna haragosan; asszonyomnak nincs férje.”

„Bocsánat; hisz nem mondtam semmi rosszat, tevé hozzá udvariasan a kereskedő; a szegény kisasszony mégis ezen szomorú esemény miatt ájult el.”

„A nélkül is oly beteg, oly gyenge; csak még ezen utolsó eseményre volt szüksége”, mormogá a komorna, mérges pillanatot vetve ezen esemény okozójára, a gyermekre.

E közben az idegen nő magához tért, szemeit fel- nyitá és susogá :

„Jobban vagyok, már egészen jól vagyok. Menjünk Zuzanna; a kocszi álljon elő. Hol van Bálint?”

„Itt kisasszony; itt vagyok” felele az öreg szolgál- közeledve.

„Jól van; viszonzá az idegennő; vezesse a ki- csinnyt kezénél a kocsziig.”

Ezen parancsot gondteljes hangon osztá, a nélkül, hogy a csodásan megmentett gyermeket egy pillanatra méltatta volna. A nők, kik környezék, kíváncsisággal vizsgálák őt. Ez — szép szöke nő, körülbelül 20—26 éves, sugár természetű, tiszteletet ébresztő arcu volt. Arcvoná- sai kevés s o v á n y, szigoru hideg kinézést kölcsön- zének neki; nézése hideg s szórakozott, tartása görnyedt volt, mi a szenvedés következményének látszott lenni; mindamellet nagy fekete szemében mintha tüzes szikrák fénylettek volna.

Fölkelt, fejére huzván fekete csuklyáját, és komor- najának karjára támaszkodott; néhány szót rebegett kö- szönetül, kiserve méltóságos hajlással; mely elárulá, hogy előkelő urihölgy. A percben, midőn ki akart lépni, jelt adott az öreg szolgálónak, hogy vásároljon néhány szuért*) játékot; és egy aranyat tett az asztalra.

A kereskedőné egész az ajtóig kíséré nagy tisztelet- tel, s egy percre visszatartván a gyermeket, megcsókolá kezét és kérdé udvariassággal :

„Hogy hívják, kedves kisasszonyom?”

„Bódogka” mondá a gyermek.

„Ez szép név! kiáltá a nő. Bódogka, — annyit tesz, mint szerencsés, azaz: hogy szerencsés csillaga van, ugy-e?”

A hogy az idegen nő s komornája ezt hallák, ön- kénytelen visszafordultak, és aligha nem ugyanazon gondolattal foglalkozva, hidegen néztek a gyermekre.

„Neve ma nem hazudtolta meg, kedves kisasszonyom, folytatá a kereskedőné: bárcsak a jó lsten egész életében megmentené így a rosztól.” —

Az idegen nő nyugtalansággal parancsolá inasának, hogy ültesse a gyermeket a hintóba; ki sietett régi he- lyét elfoglalni.

„Menj! kiáltá a komorna a kocsisnak; míg a kocszi függönyeit, a boltból összegyülekező sokaság szemei előtt összevonta. A kocszi még néhány percig haladt a Sz.-Antal utcáján, míg Biragü piacára érkezett, hol megállt a Bol- dogasszony kolostora előtt, mely sz. Katalin gyarmata utca hátuljában feküdt.

*) Mintegy 1½ kr. francia réz pénz.

Az öreg, szolgálai kötelességét végezvén, s tisztelettel nyujtván karját urnőjének — ki mig kiszállt, gyöngédeden támaszkodott karjára — nyugtalan, szorgos kifejezéssel mondá :

„Ha kisasszonynak tetszik, azonnal nézhetek szállás után. Megvallom, hogy ezen várost épen nem ismerem; kevéssé zavarban vagyok.“

„A legelső ház jó lesz, föltéve hogy magam legyek ott, egészen magam“ felele az idegen nő.

„Itt több hirdetést vettem észre, folytatá a jó ember, körülnézve a házakat, a melyek a zárda körül voltak; ha kisasszonynak tetszik, azonnal nézek . . . kivéve, ha más városrészebe nem ohajt.“

„Istenem! bánom is én! mormogá az idegen nő bosszúsan, habár ez utcában vagy Páris egyik vagy másik végén lakom.“

„De azonnal kell gondolkodnom, felele Bálint sürgő forgással. Miután a kisasszony még egy éjet sem akar a vendéglőben tölteni; kárpitost is kell keresnem, ki butoról gondoskodik. A kisasszonynak ma sokat kell nélkülöznie, és ki tudja, hogyan s hol fogja az éjt tölteni.“

„Bánom is én? monda az idegen nő türelmetlenül; menj, Bálint és tégy, a mint tetszik; hisz van órad.“

„Az istenért! Én nem megyek messzire“, mormogá a jó ember; s lépteit egy szomszéd ház felé vevé, a melynek ajtaján ezen hirdetést lehete olvasni : „Azonnal kiadandó szállás, kerttel.“ (Folyt. köv.)

A történet.

Tanköltemény*) Márki Istvántól.

Midőn kimondá Isten a „legyen“ szót,
Örök khaoszából kifejllett a világ.

Az éden kertjét boldog emberek :
Első szülőink Ádám s Éva lakták;
Arcukra Isten önnön bélyegét,
Lelkőbe lelke bélyegét nyomá;
Szépek valának testre, lelkileg jók;
De a kevélység esábos ördöge
Kéblök szentélyét megfertőzteté.
Bűn volt az első földi esemény,
Bűnnel kezdődik a világtörténet :
Valjon fog-e végződni szent erénnyel? —
Oh szenvedély, oh átkos szenvedély!
Bűnös kezű poklot nyit menny helyett;
Uralmatat minden kor s nép nyögi.
Kain megölte Ábelt (rút irigység,
Átkos műved volt); s maradékai
Gögből rakák Bábelnek büszke tornyát.
Néphódító, ki önnön szenvedélyed
Le nem küzdéd, boldog valál-e? — Zsarnok,
Ki kéjgyönyörtől reszkető kezekkel
Illesztél önnön homlokodra koronát, —
Boldog valál-e? — Néró, Róma szennye,

*) Ezen, valóban költői ihlettséget s hivatást tanúsító nagyobb kiterjedésű mű mértékes és pedig szökő-versekben van írva, melyek leginkább ötös, hatod-feles (szökő-) verslábakból állanak; néhol azonban csak háromból vagy épen kettőből; más-hol meg hatból is. A lábak két szótagból alakulnak, melyek rendszeren szökő: rövid-hosszú szótagu (—) lábat képeznek; de gyakran lépők (—) vagy röpik (—) is jönnek elő; s igen ritkán lebegők (—), tehát három-szótaguak. Lejtinek (—) csupán szükségből adatik hely. Általában, s különösen a versek ütenyezésére nézve, lásd: Népt. közl. f. é. 25. sz. (Alkeoszi vers; alkeoszi forda). Szerk.

Rút szenvedélyid bűnös lángjait
Eloltá valjon a hitbajnok vére?
Cézár s te büszke Pompéjus — királyi
Fejdisz helyett halál lön bérétek! . . .
Hozott-e áldást részeség s harag?
Tekintsd a büszke macedont, ki régen
Erénynek hőse, — mint barom dühöngött
Ittas korában, fölkelvén haragja;
S ki Gránikusznál védte életét,
Klitusz — kezétől halva rogy talajra.
Nem hozza vissza köny, nem áldozat:
A bűn emésztő tűzként égeté
Közel sírjáig a királyi gyilkost.
Fősvény Kroizosz, pazar Lukullusz, kincsetek
Kamráiban boldogság nem lakott.
Bírvagy vezette a gyilkos kezét,
Ki életének mentőjét, a hála
Szent érzete helyett, késsel szurá le:
Védenced volt a gyilkos, Cicero.
Antóniusz és Alkibiadesz
A bujaság lágy, fertőzött ölén
Érzetek-e azt, mit érte Deciusz Musz
Vagy Zrinyi Miklós, — meghalván honáért?
Athéne, Sparta és Korinth, hová lön
Hatalmatok? — — —
Baglyok tanyáznak a Parthénon¹⁾ ormán,
Spartának romja alig látható,
Korinthnak büszke templomán egyészet.
Oh mert a helyt, hogy szívetek egyesség
Vezette volna egy szent cél felé —
Viszálkodatok elsőség fölött.
Elsők valátok, a kik elveszettek. —
Az összetartás ad csupán erőt:
Leónidasznak pár ezer vitéze
Magszégényití Xerxesz millióját. . .
Pazarlás, fényűzés!
Héthalmu város²⁾, hol van Brütuszod?
Hol konzulidnak egyszerű, de tisztos
Kora? — Nem látom a fénytől: most lép ki
Triumf-kocsijából Heliogabálusz.³⁾
El, el. Aranyzott köntös nem takar
Mindig arany szívet. . . . (Folyt. köv.)

Pályázatok.

I.

A szabadkai egyházi kerületben Omorovica helységben meg-
tűrtült kántor-tanítói állomásra folyó-évi augusztus 18-ig esőd
hirdetetik. — Jövedelmei ezen állomásnak következők: 105 oszt.
ért. fr.; — fél telek föld használata adófizetési kötelezettséggel;
25 pozsonyi mérő kétszeres buza; — két öl fa; — azonkívül
párbéri illetmény: $\frac{3}{8}$ mérő kétszeres buza, 25 kr. körülbelül 100
házas pár után, és a szokásos megyei stólaris járulék; az iskola-
épületbeni szabad lakás, és az iskola fűtéséhez elegendő szalma.
— A tanítási nyelv magyar. — A pályázni akarók szükséges
okiratokkal ellátott folyamodványaikat a fent kiirt határidőig
alulirothoz küldjék; és egyszersmind az orgonálás és éneklésbeni
ügyességüket tanusítani augusztus 18-án reggeli 9 órakor a hely
szinén jelenjenek meg. — Kelt Topolyán jul. 6. 1862.

1—3.

Bagó Gergely,
ker. esperes, és tanfelügyelő.

II.

A szabadkai egyházi kerületben Topolya mező-városban az
első osztályu tanítói állomás megtűrtlven, arra folyó-évi augusztus
18-ig pályázat nyitattik. — Ezen állomással összekötött javadal-
mak: 210 oszt. ért. fr.; — 20 pozsonyi mérő kétszeres buza; —
42 fr. lakbér; — és ingyen fűtés. A tanítási nyelv magyar. A
pályázni akarók szükséges okiratokkal támogatott folyamodvá-
nyaikat a fentebb kitett határidőig alulirothoz intézzék. — Kelt
Topolyán jul. 6. 1862.

1—3.

Bagó Gergely,
ker. esperes, és tanfelügyelő.

III.

Bácsmegeye Plavna helységében megtűrtült kántor-tanítói

¹⁾ Athénének híres középtülete.

²⁾ Róma. ³⁾ A római császárok legromlottabb, legfényűzőbbike.

állomásra pályázat nyitattik. Javadalmi: 168 o. é. fr., 30 o. m. buza, 6 font gyertya, 25 font só, 4 koci széna, 6 öl kemény tűzifa, főegyház-megyeeileg megalapított stóla 1388 kath. lélek után; szabad, eléggé kényelmes lakás, tágas házi kerttel. Az ezen állomásért folyamodók az orgonálás kivül az illir (sokac) nyelvben tökéletesen, a német s magyarban kellőleg jártasak legyenek, s szabályszerűleg szerkesztett folyamodványukat f. é. a u g u s z t u s 21 ig a helybeli plébániai hivatalnál benyujtsák, s a pályázat napján augusztus 21-én délelőtti 10 órára a helyszínen megjelenjenek. Bács, jul. 5. 1862. Balogh György mk., ker. tanfelügyelő s bácsi plébános. 1—3.

IV.

Bácsmegeye Rácmilitics helységében megütrült kántortanítói állomásra pályázat nyitattik. Javadalmi: 168 o. é. fr. készpénz, 50 o. m. buza, 5 öl kemény tűzifa, főegyház-megyeeileg megalapított évenként 70—80 frtra menő stóla; $\frac{3}{4}$ telek föld, melyet maga műveltet s az adót is fizeti; szabad, eléggé kényelmes lakás, kis házi kerttel. Az iskola-fűtést a község látja el. Az ezen állomásért folyamodók a német nyelvben tökéletesen, a magyarban kellőleg jártasak legyenek; ezen kívül nemcsak az orgonálás, hanem más hangszerekbeni jártasság is megkívánatik. A folyamodók szabályszerűleg szerkesztett folyamodványukat folyó-évi a u g u s z t u s 13-ig a helybeli plébániai hivatalnál nyujtsák be, s a pályázat napján augusztus 13-án reggeli 9—10 óra közt a helyszínen megjelenjenek. Bács, jul. 5. 1862. — Balogh György mk., ker. tanfelügyelő, s bácsi plébános. 1—3.

V. VI.

A nagy-károlyi főelemi tanoda első s második osztályára pályázat nyitattik. Rendszeresített évi fizetés 200 fr., 21 fr. lakbér; az uradalom részéről földkedvezmény; a vasárnapi iskola körüli teendőért 42 fr. — Az ezen állomások közül valamelyikét elnyerni szándékozók kellő bizonyítványokkal ellátott folyamodásukat legfőlebb f. é. a u g u s z t u s 15-ig a ft. kerületi esperes urhoz, Fényre (utolsó pósta: Nagy-Károly) küldjék be. — A főelemi tanoda igazgatósága. 1—3.

VII. VIII. IX.

Bács-Bodrogh megyében pályázat nyitattik, és pedig Ó-Becsen (augusztus 10-ig) 2-ik osztályu — Sz. Tamáson (augusztus 11-ig) vegyes osztályu — Petrovaszellón (aug. 12-ig) új vegyes osztályu tanítói állomásokra. Javadalmak Ó-Becsen: 210 fr.; 4 öl kemény fa; 17 lánca föld használata, szabad lakás, fűtőszalma kellő mennyiségben; — Sz. Tamáson: 176 fr. 40 kr., szabad lakás, 16 lánca föld használata, tűzifa és szalma helyett 37 fr. 40 kr.; — Petrovaszellón: 168 fr., alkalmas lakás, 16 lánca föld adómentes használata; 2 öl kemény tűzifa, fűtőnád helyett 8 fr. 40 kr. — A pályázók folyamodványai kitűzött napokig alulirothoz küldendők. — Ó-Becse, jul. 3. 1862. — Bende József mk., ó-becsei plébános és kerületi esperes. 1—3.

X.

Pozsony Zuckermantel — külvárosában alsó elemi iskolai tanítói állomásra, melylyel 350 fr., 100 fr. lakbér van összekötte, pályázat hirdettetik. A pályázók kellőleg fölszerelt, különösen a magyar és német nyelvben jártasságukat kimutató — folyamodványukat alulirothnál legfőlebb f. é. j u l i u s 22 ig nyujtsák be. — Pozsony, jul. 6. 1862. — A főtisztelendő esztergomi érseki hivatal nevében — Heiller Károly, alesperes és plébános. 1—1.

XI.

Marmaros megye Dombó helységében megütrült kincstári tanítói állomás betöltésére, melylyel 189 fr. évi fizetés, 1 mázsa só, 12 fr. 60 kr. rétilletményi megváltás, 18 ausztriai mérő gabona 1 fr. 83 $\frac{75}{100}$ kr. szabott ár mellett, továbbá a fa-járandóságok szabályozásáig 10 öl 4 láb hosszú tűzi fa és szabad lakás van összekötte, — ezennel csőd hirdettetik. Az okmányokkal ellátott folyamodványok, melyekben az életkor, vallás, nős vagy nőtlen állapot; nyelvismeret, különösen a magyar és német nyelvnek tudása; továbbá a jó sikerrel végzett képezde, az orgonajátéki s egyház-éneklesi ismeret kimutatandó, — f. é. j u l i u s 30 ig a marmaros-szigeti csász. kir. bánya-, só-, erdész- és gazdasági igazgatósághoz nyujtandók be. Sziget, junius 17. 1862. 2—3.

XII.

Szabad kir. Kőszegh városa tanácsától a kőszeghi kath. elemi főtanoda 1-ső osztálybeli tanítói állomására, melylyel 400 fr. évi fizetés, 100 fr. lakbér s 5 öl fa természetben — van összekötte, — ezennel pályázat hirdettetik. — Folyamodni szándékozók felhivatnak egyuttal, miszerént sajátkezűleg írott folyamodványukat, — magukviselete, tanítói képzettségök, magyar és német nyelvben, ének és orgonálásban egyenlő jártasságukról szóló bizonyítványokkal egyetemben, folyóévi j u l i u s 23-ig fennirt város tanácsánál nyujtsák be. Sz. kir. Kőszegh városa 1862. junius 20-kán tartott tanács-ülése. (3—3.)

XIII.

Szombathelyen (Vas m.) a városi főelemi tanodánál két első (fi- és leány-) osztálybeli altanítói állomás megüresedett; melyek közül a fősztálybelivel 150 fr. évi fizetés, szabad élelmezés —, a leányosztálybelivel 300 fr. évi fizetés, s mindkettővel a főelemi tanodai épületben szabad lakás, fűtés és szobatisztogatás van összekötte. Ezen altanítók a rendes tanítási órák mellett kötelesek egyszersmind az egyházi szolgálatban az illető főtanítónak segítségül lenni. — Pályázók tartoznak valamely legjobb sikerrel végzett mesterképző-intézet bizonyítványát —, továbbá a magyar és német nyelvben —, valamint a fárabeli isteni szolgálat alkalmával megkívánató orgonálás és éneklésben is jártasságukat kimutatni; ugy szinte életkoruk, vallásuk, erkölcsi viselkedés eredeti okiratokkal bebizonyítani. — A kellően fölszerelt és Szombathely város tanácsához címzendő folyamodványok folyóévi j u l i u s 31-ig küldendők be. — Szombathely, apr. 16. 1862. A tanács-ülésből. 3—4.

Előleges jelentés.

Alulirt bátorkodom a t. e. vidéki szülőkkel és gyámnokokkal tudatni, miszerént a következő iskolai évekre nyilvános gymnasium és reál tanodába járó tanulók számára Pesten **tápiintézetet** (konviktus) nyitok, melyben a tanulók illően ellátva, tanulmányaikban ismétlő órákat is nyernek.

Jutányossága mellett, ezen intézetnek ajánlatául szolgálhat különösen az, hogy abban a gyermekek szakavatott tapintattal kellő felvigyázat alatt, szigorú rend és serény tevékenységben tartatnak.

A nevezett tápiintézet helyisége a belvárosban, a gymnasium és reáltanoda közelében leend.

Értekezhetni levélben, vagy szóval alulirtnak jelenlegi székhelyén: Pest, király-utca 47. sz., II. emelet, 17. ajtó.

Sztojanovits István,
tan- s nevelő-intézeti okleveles tanító.

Szerkesztői pósta.

B. I. urnak Szegeden. Kaptuk, köszönjük, közöljük.

T. L. urnak Sz. kon. A jul. 8-diki küldemény kezűnkhez jutott, s belőle az „Imát“ adni fogjuk. Vegye érte köszönetünket. Különbben minden eddig hozzánk érkezett műve iránt „Szerkesztői póstánk“ban nyilatkoztunk. — Bármely dolognak, és így az életnek is, két oldala van; tőlünk, szilárd akaratunktól függ azok egyikétől elfordulva, másikára irányozni figyelmünket. A kivitel olykor nehéz ugyan, de annál szebb, s emberhez illőbb — a nem lehet len siker.

B. M. urnak Endrődön. A sz. László király ünnepi kétrendbeli küldeményért fogadja Ön köszönetünket; mi belőlök nem minket illetett, kézhez szolgáltatva.

F. J. urnak Szegeden. A „Fogalom-fejtegetések“ nem csak újdonságuk, hanem szabatos gondolkodás és világos előadásuk által is meglepők: hogy ne adnók tehát s mondanánk érettük köszönetet? Az „Elmélkedés“ hasonlólag „emelkedett“ gondolkodás szüleménye. Közölve lesz.

H. L. urnak Szentesen. Az „Üdvözet“ bizonyára ki fogja állani a sarat. Hasonló költemények száma folyvást gyarapítandó.

H. J. urnak Csókán. „A keresztfa előtt“ kalapot emelünk; s hogy méltán, — nem sokára látni fogják t. olvasóink.

Z. Ö. Lugoson. Ön ügye iránt nagy részvételt viseltünk, s benne m'nél előbb — talán ohajtott sikerre vezető — lépéseket tenni el nem mulasztunk.

Felelős szerkesztő: Márki József. Kiadó-tulajdonos: Noséda Gyula.

Pest, 1862. Nyomatott Gyurián József és Noséda Gyulánál, egyetem-utca, a gr. Károlyi-palota átellenében.